

Sörmlands spelmansförbund höll stämma på Gripsholm

Södermanlands spelmansförbund höll på lördagen sitt 42:a årsmöte, som denna gång var förlagt till Mariefreds folkhögskola. Förutom spelmän från Södermanland, därav ett 20-tal från Södertälje, var Stockholms spelmansgille, Östergötlands, Närke och Västmanlands spelmansförbund representerade. Inalles var det ett 100-tal aktiva spelmän som deltog. Förutom årsmöte var det spelmansstämma för skolans elever och allmänheten i samarbete med Folkhögskolan och Gripsholms Hembygdsförbund.

Spelmännen med fruar, resp. fästmor hade tidigt på eftermiddagen tillfälle att under sakkunnig ledning bese Gripsholms slott. Kaffe med dopp serverades därefter i skolans matsal varvid skolans rektor, Gösta Karlsson, höll en kort historik om skolbyggnaden, som uppfördes år 1780 och då var kronobränneri. 1933 togs byggnaden i bruk som folkhögskola och för närvarande är det cirka 95 elever, som erhåller undervisning å skolan.

Årsmötet som härefter vidtog, hölls i lektionssalen i gymnastikbyggnaden. Gustaf Wetter hälsade alla välkomna och en tyst minut ägnades under år 1966 avlidna spelmän. Till att leda årsmötesförhandlingarna utsågs Ragnar Larsson.

Bland frågor som debatterades kan nämnas årsavgiften, som är 10 kronor per medlem. Det beslutades att den skall vara oförändrad. Medel skall ställas till förfogande för nytryck av Sörmländska låtar (Sörmländska handlingar nr: 12), utgivna av Södermanlands spelmansförbund år 1947.

Ordf. Gustaf Wetter, Katrineholm, kassaförvaltare Nils Lindvall, Katrineholm, och v. ordf. Arne Blomberg, Södertälje, vilka var i tur att avgå, omvaldes enhälligt. Förutom dessa består styrelsen av: Sekr. Sigvard Ejermo, Stigtomta, bitr. kassaförvaltare Artur Forsberg, Katrineholm, och Thure Enberg, Södertälje. Suppl. är Gunnar Nyström, Vagnhärad, och Helmer Johansson, Västerljung. Revisorer: Martin Hugo Lindström, Stockholm, och Fritiof Nyberg, Södertälje.

Ur verksamhetsberättelsen kan bl. a. nämnas att medlemsantalet var vid årets slut 288. Spelmansstämma har hållits å Torekällberget i Södertälje och Folkets park i Eskilstuna. Vid en uppspelning i Mora erövrade Christina Frohm, Södertälje, zornmärket i silver. Den 23 augusti avtäcktes på Ystads kyrkogård en minnesvård över Olof Andersson, Sveriges störste låttupptecknare. Initiativtagare var Gustaf Wetter och genom insamling hos spelmansförbund, spelmanslag och enskilda är gravvården till fullo betald och omkring 1.000 kronor finns disponibla för en fond för musikkforskning.

Södermanlands spelmansförbund har verksamt stött denna insamling mer än något annat förbund i Sverige.

I musiksammanhang bevistade Gustaf Wetter den 9-10 juli Oeilo i Norge och i oktober Aland, Helsingfors och Vasa.

Styrelsen kunde med glädje konstatera att pressen beredvilligt i sina spaltar intagit referat från stämmor m. m.

Efter årsmötet serverades middag i skolans matsal för spelmän med anförvanter, c:a 160 personer. Serveringen sköttes på ett förtjänstfullt sätt av skolans elever. Härefter var det dags för spelmansstämma, som hölls i gymnastiksalen. Förutom allspel av samtliga spel-

män, spelades låtar av olika spelmanslag och det var även soloframträdanden. Bland soloframträdanden kan nämnas Gustaf Wetter, som på träskofiol spelade en skånevals. 9-åriga Ann-Christin Malmberg från Södertälje, spelade en låt, Mjölmar-Jannes gänglåt.

Kvällen avslutades med gammaldans och för musiken svarade naturligtvis spelmännen.

FELIS.

Över 300 gamla visor arv från norsk farmor

□ Du är det bästa läsbar jag haft, Ulrika. Men man måste förstå vad man läser, och inte läsa för fort utan tänka efter också. Vi måste be socknen att dom lånar dej pengar så du kan bli lärarinna. Så sa kyrkoherden i Frostviken. Men jag fick inte för min far, han ville att jag skulle gifta mej. Han var gammaldags. Men då tog jag resolut och flyttade till min bror i Fyrås i Jämtland, den inte alldeles obekante hembygdsforskaren Levi Johansson! Och då kom prosten Vedholm och prostinnan i Hamnerdal och sa detsamma: du måste ha utbildning, Ulrika. Men tror någon att det blev så. Nää, minsann, det blev Jöns Lindholm i Vapland i stället. Och tre barn fick jag.

Ulrika Lindholm är årets Hazeliusmedaljör och det är verkligen en upplevelse att sitta och höra på hennes historia medan de avlödade rönnarnas röda klasar gungar utanför fönstren på Enskedevägen och hon manar fram stugan vid Raukasjön, Jämtlands nordligaste gård. Där föddes hon och sprang barfota över myrarna och ned till lappvistet på vägen till Stor-Jola och lyssnade till vandrare och färdmän som kom dragande över fjällen och spelade och sjöng.

— Jag har sjungit in 360 visor för radions arkiv och lämnat åtskilliga fakta om äldriga sedvänjor till Nordiska museet, berättar hon och fortsätter:

— Nu ska jag teckna för dej hur en sparkstötting ser ut och berätta hur virket togs till den, säger hon plötsligt, dom tog aldrig virket förrän saven gått ur trädet. Och så följer den omständliga proceduren om sparkstöttingens virke och efteråt berättar hon hur man gjorde nävertak och när nävern skulle tas och hur den behandlades.

— De gamla visorna lärde jag av min farmor, fortsätter Ulrika, och så sjunger hon:

Medan jag var ung så klädde jag mig grann,
i silke, i sandtyg i foderlösa armar,
band omkring halsen, skor under falsen (fällan)
så klädde jag mig medan jag var ung.
Men sedan blev jag gammal och orkar ej mer
och ålderdom och skröplighet har tagit överhanden
passar mig bättre i spisen att sitta,
stundom i fönstret på vädret att titta.
Tre korn i pipan roar mig bäst ...

Ulrika Lindblom vars goda minne räddat en rik visskatt åt eftervärlden.

— Farmor Olava Fredriksdotter kom ifrån Blåsjön i norra Jämtland men hon var norska — å, vilken röst hon hade! Hela den där släkten sjöng. Jag skall visa dej boken där jag har alla min sånger nedtecknade. Det är inte alla som får se den må du tro. Det kan hända att jag mitt i natten kommer i håg en melodi — och då nöter jag fram texten undan för undan. Jag kan jojka också. Vill du höra? Så faller jojken mjukt i novemberdimman om lappojken och den vackra flickan han älskade.

□ Jag lyssnar till visor och pojkar och berättelserna: nog var vi fattiga, men vi var inte utan mat för vi levde på jakt och fiske, och far for till Norge och sålde viltet och kom hem med socker och kaffe och annat vi behövde.

Hon berättar om slöjden vars alla detaljer hon skildrat för Nordiska museet. Men återkommer till visorna. Den äldsta visan jag kan är en danslåt som heter Lill-Pelle.

Spring fort när det lider till kvällen,
far og mor har gått til sängs,
kom og fäl mej på hjälla (loftet)
nej, å nej, dit vil jeg inte gå
för hundra tusen riksdaler,
för där är loppor och där är lus,
og allahanda små saker ...

Ulrika från Raukasjö som inte fick någon utbildning av socknen, och inte heller av sin far — hon klarade sej själv och sjöng upp till den förnämliga Hazeliusmedaljen genom sin kärlek till de gamla låtarna och de iakttagelser hon gjorde i en undangömd fjällvärld räddade hon alltsammans till eftervärldens Sverige.

BRODJAGA